

Barátságvonattal Odesszába (5.)

„A Patyomkin forradalmi tengerészek számára”

A város és a folyó, illetve a tenger kapcsolatáról azon a fotókiállításán beszélgettem először, ahol dr. Somogyi Károlyné, a Délmagyarország fotóriporterének számos kitűnő képe illusztrálta a mi Tiszánkat. Az érdeklődő újságírók, írók az 1970-es árvízi képek láttán az esemény drámájáról faggattak. En vizsont Odessza és a tenger kapcsolatáról kérdezősködtem.

Sota Rusztavelli a grúzok legnagyobb nemzeti költője. Akkor is megtanultam volna a nevét, ha ezt nem tudnám róla. A tengerjáró ugyanis az ő nevét viseli. Egy költő neve alatt hajóva indulunk útnak, hogy megkoszorúzzuk a tengert, megkoszorúzzuk azt a helyet, ahol a Patyomkin páncélos-hajó horgonyzott vörös zászlóval az árbocán.

A fekete-tengeri hadiflottának G. A. Patyomkin hercegről. Krim egykori főkomrányjáról elnevezett páncéloshajó június 14-én föllázadt a mintegy hétszáz főnyi legénység. Tiszteiket fogságba ejtették vagy megölték és a cirkálóra fölvonták a vörös zászlót. Odesszában kötöttek ki, hogy egyesítsék erőiket a város munkásaival, de nem sikerült összehangolniuk tevékenységüket, ezért ismét kifutottak a tengerre. A Patyomkin élelem és szén nélkül csak tízenegy napig tartotta magát. De a fölkelők ekkor sem a cári hatalom előtt tették le a fegyvert, hanem Konstancában kötött ki a hajójuk. A legénység többsége emigrációban maradt.

A Patyomkin Lenin szerint a forradalom legyőzhetetlen feléértétele volt. Mindez 1905-ben történt. A forradalom történetének ragyszerű fejezetét írták annak idején a tengerészek. A költő Kiss József Knyáz Potemkin híres verse is ebből az alkalomból íródott 1906-ban. Nem ismeretlen tehát a tengerészek hősiessége a magyar olvasók előtt sem.

A Rusztavelli a kegyeletadás szép aktusának helyére hajózik most velünk.

Álmélkodva ismerkedem a nyolcemeletes hajóval. Hamarosan megtudom, hogy a szovjet fiatalok egyik csoportját ez a hajó szállította Kubába, a VIT-re. És azt is, hogy a személyzete 360 fő. Körülbelül ennyi a magyar delegáció létszáma is most itt a hajón — tolmácsokkal, Inturist-vezetőkkel együtt.

A hangosanbeszélő ismerteti a pontos programot. Déli 12 óra 35 perckor érkezünk arra a helyre, ahol a Patyomkin állomásozott. A hajó megáll. Legalább húsz méter magasból eresztik alá a lépcsőt, hogy Odessza képviselői és a barátságvonat tettei elhelyezték fozsorútjukat.

V. V. Szergyuk rektor és dr. Szucsán Sándor indul meg az imbolygó lépcsőn lefelé. Kezükben a koszorú. Felírta: „A Patyomkin forradalmi tengerészek számára”. Szól a rekviem. A tengeren már ott himbálódzika a koszorú. És megszólal a Rusztavelli hajókörtje. Majd amikor elhallgat, megszólal a kikötőben horgonyzó valamennyi hajó körtje, hogy tiszteljenek a hősek emléke előtt. Felemelő pillanat. A tenger áttetszősége tükrözi a víz alatt a hajók emlékezős koronáját. A hatalmas szökőkútban a víz szökve el a szemünk elől, idézve azonban az egykori ak hősiességét.

A társalgóban, ahol a barátságvonat valamennyi utasa kézzelmezen elfér, szíves és jó hangulatú kultúrmi-

sor kezdődik. Neves művészek és zenészek adnak műsort a vendégek tiszteletére. A bárban fél rubelért a legfinomabb örmény konyakot kóstolgatják az inyencek.

A többiek a hajófedélzeten élvezik az októberi nap-sütést, a fűszeres levegőt. Amint körülnézek, mintha állófogásnak lennék tanúja. Most látszik csak, hogy az elmúlt tíz nap alatt mennyi újabb barátságot kötöttek a mieink a kedves házigazdákkal. Készülnek az emlékeket megörökítő fényképfelvételek, címek cserélnek gazdát és baráti ölelésben sincs hiány. Tolmácsra ezekben a napokban már nemigen van szükség. A barátság legfontosabb mondatait, kifejezéseit szinte valamennyien tudjuk már kívülülni.

Amikor lifttel lemegyünk az terembe, a fehér blúzes és nagyon elegáns felszolgáló kisasszonyok már a bortöltők a poharakba.

Benke József, a magyar-csanádi Úttörő Termelőszövetkezet brigádfőnöke mellett kerülök. Élményeiről kérdezem, hiszen már az utolsó órákat töltjük Odesszában:

— Kultúrára, művelődésre igen sokat adnak falun. És a baráti fogadtatás. Azt ki se lehet fejezni, azt a lelkesedést, azt a szeretetet. Odessza pedig nagyon szép. En nem találkoztam még ilyen várossal. Kétharmada

zöldövezet. Csak élni kell benne. Nagy élményt jelentett nekem a történelmi emlékhelyek megtekintése, a katakombák és tegnap az úttörők meglátogatása. Tetszett az a nevelés, amit kapnak, szinte teljesen önálló. Boldog vagyok, itt lehettem Odesszában...

A parancsnoki vezénylőasztalnál még elnézegetem a biztonságos hajózást segítő műszereket, mindenekelőtt a radar képernyőjét és máris itt az odesszai világítótorony.

Este ünnepi köszöntőkkel búcsúznak egymástól a barátok. Nem hinném, hogy lenne valaki, akinek ne szorongatná a kezét, aki ne mondana néhány jó szót kíséretjének, aki ne emelne poharat a két nép barátságára. Este 11 órakor mindez az állomáson folytatódik, csak akkor még a katonazenekar is bekapcsolódik az ünnepélyes búcsúztatásba. Nehéz szívvel veszünk búcsút a kedves Odesszától és a még kedvesebb odesszaiaktól.

A szegedi Nagyalomásra — huszonegy órával később — négy perccel hamarabb (!) érkezünk Odesszából. A párt- és állami vezetők, a politikai delegáció tagjai várják a barátság-vonatot.

Méltó befejezése egy tizenegynapos felejthetetlen utazásnak.

Polner Zoltán

Közgazdasági napok '78

A közgazdasági napok '78 várbfejlesztéséről, a gazdaságsságssággal való kapcsolatáról tart előadást. A Szervezési és Vezetéstudományi Társaság megyei szervezete a szegedi Technika Házában délután 3 órakor tartja rendezvényét: dr. Jenei Tibor, a Pénzügyminisztérium Bevételi Főigazgatóságának helyettes vezetője a vállalati gazdálkodási tevékenység megítéléséről, annak népgazdasági hatásáról tart előadást. Minden rendezvényre az érdeklődőket szívesen várják az MTESZ taggye-sületei.

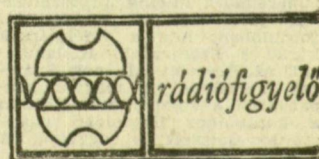
Tegnap, hétfőn a Magyar Közgazdasági Társaság rendezésében az MNB szegedi klubjában dr. Morvavölgyi László, a pénzügyi tervezés időszaki kérdéseiről tájékoztatta az érdeklődőket. Ma, kedden, három rendezvényre kerül sor. A Magyar Elektrotechnikai Egyesület Baján, a DEMASZ üzemigazgatóságának székházában délután kettőkor várja az érdeklődőket, s dr. Paku Mihály, a vállalati tervezés és a gazdasági szabályozásról tartja meg előadását. A Szentesi Baromfifeldolgozó Vállalat klubjában ugyancsak délután 2 órakor Szabó Tamás, a baromfi felvásárlási és termelői árrendszerének to-

lombfejlesztéséről, a gazdaságsságssággal való kapcsolatáról tart előadást. A Szervezési és Vezetéstudományi Társaság megyei szervezete a szegedi Technika Házában délután 3 órakor tartja rendezvényét: dr. Jenei Tibor, a Pénzügyminisztérium Bevételi Főigazgatóságának helyettes vezetője a vállalati gazdálkodási tevékenység megítéléséről, annak népgazdasági hatásáról tart előadást. Minden rendezvényre az érdeklődőket szívesen várják az MTESZ taggye-sületei.

Kerekasztal, avagy TIT-irodalomtörténet

Fura telekommunikációs műfaj a kerekasztal-beszélgetés. Sokan máris készülődnek kikapcsolni a tévét, ha megjelenik az a bizonyos, beszélgetőpartnerekkel koszorúzott asztal. Tény: a vizuális kultúrában az efféle statikus program nem túlzottan tarthat igényt a látvány mozgalmasságát kívánó nézősereg koncentrált érdeklődésére. A magyarázat viszonylag egyszerű: kerekasztal-beszélgetésnél az érdemi mondanó, a téma izgalma és a feldolgozás-megbeszélés módja, vagyis a hallott, a fülre apelláló megnyilatkozás döntő jelentőségű. Tehát azon ritka esetek egyikét biztosíthatja e műfaj, mikor a rádió természetes módon a tévé eszközfelnyit ellensúlyozni képes. Egy jó rádiós vitamisor, kerekasztal-beszélgetés felé lehet — mondjuk egy országos tévévetélkedő izgalmaival. Legalábbis bizonyos társadalmi rétegek számára.

A kört azonban lehet bővíteni: a TIT budapesti irodalmi szakosztálya és a rádió irodalmi osztálya az elmúlt héten tízrészes beszélgetéssorozatot első adásával mutatkozott be a Kossuth-adón. A havonta egyszer, a Kossuth-klubból jelentkező műsor az 1945 utáni magyar irodalom történetének felvázolására vállalkozik, kritikuskok, irodalomtörténészek, írók és a József Attila Szabadegyetem hallgatóinak segítségével. Először a két világháború közötti időszak haladó örökségéről, a különböző irodalmi irányzatokról s a háború alatt a progresszív törekvéseket színté maradtaként megemlíteni képes, Illyés Gyula-féle Magyar Csillagról beszélt Beldi Miklós, Bodnár György, Czine Mihály és Szabolcsi Miklós.

A Gondolattól, a rádió irodalmi lapjától eddig is megszoktuk az igényes, magas színvonalat. Hogy ez a kezdeményezés mégis roppant fontos újításnak tekinthető, annak bizonyítása éppen a TIT tudományos ismeretterjesztő alapjellegetében található. Persze azonnal felmerülhet a kérdés (a beszélgetés résztvevői is számoltak vele): mennyire lehet vajon egy történelmi cezúrával kezdődő, de voltaképpen máig lezáratlan, nagy irodalomtörténeti korszak akár vázlatos feldolgozására is vállalkozni, hiszen sem a társadalmi, sem a történelmi körülmények nem indokolhatnák semmiféle szintézisre való visszatérítést? Mindez igaz, azonban, ha például középkori irodalomtörténetünk 1945 utáni magyar irodalmi részére gondolunk, amelynek „segítőszerepe” immár nemzedék óta fel Dery Tibor vagy a népi írók akár valamirevaló ismerete nélkül — nos, akkor talán más fénytörésben vizsgálható a Történelmi jelenidő, a múlt téren megindított közös TIT—rádiós akció.

A hagyományos szóbeli ismeretterjesztés közvetlen. A tömegkommunikáció, ezen belül a rádió felhívó-megértesítő lehetőségeit használva, a TIT-irodalomtörténet közös vállalkozása az alaposabb, rendezettebb és tisztább irodalmi érték- és helyzettudatért lép fel. A magyar irodalom — legalább ennyit megérdemel.

D. L.

Versenyben

A televízió szegedi körzeti stúdiója immár kezdő észrevétni magát. Nem mással, a műsoraival, amelyekre — úgy tűnik — egyre érdemesebb odafigyelni. Néhány utóbbi félórás adásban olyan témákat dolgoztak fel az alkotók, amelyek a „hely”-hez kötődtek, ehhez a tájékozódáshoz, egyszerűen országfi-gyelésre érdemesek. Említ-sük csak a kenyérrünnepi szokásokat, rítusokat, népi hiedelmeket csokorba kötő műtkori dokumentumfilmet, meg a most vasárnap sugárzott Juhász Gyula-műsort. A téma megválasztásán kívül jó szót érdemel a megvalósítás mikéjntje is; ezek az összeállítások (és talán egyet-kettőt találunk még mellé-jük) arról is beszélnek, hogy magabiztosabban lépeget a stúdió a „felnőttrök” felé, mint korábban; produkcióiból kivessznek, szerencsésen elmaradnak gyermekes amatőr minőségjegyek. Már versenyben vannak — a „nagytestvé” akármely más műsoraival.

A Lénar Péter rendezte Késő szüret című adásban szegedi színészek mondták a Juhász Gyula-verseket és a költőről, személyiségéről és életéről szintűgy sokat mondó levél- és egyéb dokumentumrészleteket. Nem volt sem különösebben újszerű, sem rendkívüli hatású az összeállítás, de a versek „élet”-a, a költőről az ismert kép kirajzolódott, egységes, stílusosan lírai hangvételű, jól szerkesztett és precíz előállítású műsor kerekedett. A tévébeli állandó versmondók helyett bizonyára örömmel látta országnyi néző az új arcokat; és nyilván együtt élvezték velünk, a szegedi színészeket jól ismerő közönséggel Fekete Gizi, Kovács János, Nagy Zoltán, Paláncz Ferenc, Rácz Tibor, ifj. Új-laki László versmondótehet-ségét-remekléstét, Novák János énekét.

Megváltozott némileg — javára — a krónikaműsor is. Nyilvánvaló legalább a szándék, miszerint magazinjellegűvé kívánják formálni. A három megyéből összegyűjtött információk, riportok eddigi egyvelege helyett valamiféle jó kötőanyaggal összerakított egységet szeretnének létrehozni. A feladat oroszlánrésze — ahogy a nézők látják — a szerkesztőknek meg a műsorvezetőknek jut, de hasznos szolgáltatást tesznek a magazinjelleg érdekében a kommentátorok, riporterek is. A riportokat az eligazító, friss szavú műsor-vezetői szövegek kötik össze, a kommentálók apró glosszákát is megengednek néha maguknak. Kevesebb az áll-riport, tűnőben a krónika anyaghiány miatti kazaljelleg, esetlegesség. Az apróbb-nagyobb hibák, a fesszességek, a gyakorlatlanság miatti feszültségek mellett határozottan érződik a szándék a tudatosabb szerkesztésre, a formateremtő közreműködői magabiztosságra.

Ugyancsak érdekelték voltunk, szegedi nézők, a leges-legújabb vetélkedőműsorban, a nők és férfiak országos versenyében, melynek első fordulója pénteken zajlott. Zajlott, a szó szoros értelmében, hisz a Ti és mi verseny kezdő tömegei, a miskolci férfiak és a kecskeméti hölgyek legtöbb energiája arra ment, hogy „lekiabálják egymást”. Hála a technikának, a nézők nem hallottak ugyan minden zajt, ami a helyszínen lehetett (csak Vitray Tamás mérges fintoraiból, Szilágyi János szokatlan ideges-ségéből, alig túrtűztetett, néha kemény mondatokban kitűnő dübölő következtetéseinek ennek méreteire), de épp ezért. Így aztán a „gincsből” azon gondolkunk, vajon mekkora jutalom előttünk titkok kitűntetés éri a győzteseket? Ami megéri a nyilvánosság előtti kicsinyes civakodást?

A nem túl érdekfeszítő tematikájú, de — a látottak szerint — tömegeket megmozgató, jó hosszú, ezért talán elég olcsó játék valóban játékká válhatna a következő alkalomra. Amikor is szegedi és pécsiak lesznek a szereplők. Ki tudja, honnan a nők és honnan a férfiak — reméljük azért, hogy a mi sportesarnokunk is megteljen. Hisz végül is: ennyien együtt játszani nem lehet olyan rossz. Figyeljünk hát majd a következő forduló előtti sorolásra, aztán fel, mindazok, akikben inkább játék-, mint küzdőszellem buzog.

S. E.

Közlekedési balesetek

A Csongrád megyei Sütőlipari Vállalat tehérgépkocsiját vezetve a Kossuth Lajos sugárúton haladt Rókus felé a kora délutáni órákban a 21 éves Czene Ferenc, Széreg, Vaspálya utca 5. szám alatti lakos. Amikor a Vásárhelyi Pál utca kereszteződéséhez ért, a forgalomirányító lámpa piros fénnnyel világított. Czene Ferenc a követési távolság helytelen megválasztása miatt hátról nekikütközött egy előtte haladó, a lámpa előtt megállni készülő személyautónak, melyben körülbelül kétezer forintot kárt okozott. A baleset után közbiztonság érdekében a személygépkocsi vezetőjével, majd Kistelek felé elhajtott. A közlekedérendszert kocsija Kisteleken érte utol, megállapították, hogy Czene Ferenc ittasan vezetett. Jogosítványát a helyszínen bevonták.

A Volán 10. számú Vállalat teherautóját vezetve a BSVZ telephelye felől a Fonógyári út felé igyekezett a reggeli órákban a 33 éves Szabolcs Tibor, Szeged, Ráti sor 2. szám alatti lakos. A Fonógyári út kereszteződéséhez érve megállt az Áll. előbízóságadás közlekedési tábla előtt, de amikor elindult, nem biztosított elsőbbséget a jobb kéz felől érkező villamosnak. A 25 éves Bálint Sándorné, Szeged, Keresztöltés utca 23. szám alatti lakos, a villamos vezetője észlelte, hogy a tehérgépkocsi a sínre hajtott. Ezért a villamos

megállni már nem tudott. Az összeütközés során a villamos vezetője nyolc napon belül gyógyul könnyű sérülést szenvedett. A járművekben keletkezett anyagi kár megközelíti a 60 ezer forintot.

A felesége nevén nyilvántartott személygépkocsival jogosítvány nélkül, ittasan közlekedett a kora délutáni órákban Kis-kundorozmán a 43 éves Ballai Ferenc, Dorozsma, Kubikos utca 22. szám alatti lakos. A Felszabadulás utcán haladt a forrás-küti út felé. A Felszabadulás utca 33. számú ház előtt ittassága és a vezetésben való gyakorlatlanság miatt az úttest jobb oldalán levő villanyoszlopnak, ezt követően egy közlekedőnek ütközött, melyet a 43 éves Mészáros Károly, Dorozs-

ma, Felszabadulás utca 106. szám alatti lakos hátrált az úton. Az ütközéskor a közlekedő felborult és Mészáros Károlyt elsodorta — sérülése könnyű, nyolc napon belül gyógyuló —, a személygépkocsi pedig a bal oldali árokban kötött ki.

Vasárnap délután halálos baleset történt a Nagymágocs—Orosháza közötti úton, a 20-as kilométerkö közelében. A 22 éves Vincze Zoltán, Nagymágocs, Mágyosoldal 57. szám alatti lakos kerekpárta csomagtartóján szállította apját, Vincze Sándort. Amikor a földútról a szilárd burkolatú útra fel akart hajtani, nem biztosított elsőbbséget egy személygépkocsinak, tértávoiságban ütközött, melyet a 43 éves Mészáros Károly, Dorozs-

Vincze Sándor halálra gázolta.

Munkásszínjátszók találkozója

Vasárnap szakmai vitával és értékeléssel befejeződött Tatabányán a munkásszínjátszók IV. országos találkozója.

A tapasztalatokat össze-

gező szakemberek megálapítási szerint a fesztivál jól bizonyította a munkásszínjátszás létjogosultságát, szerepének jelentőségét a köz-művelődésben.